
Formål

Som led i ”Aftale om en grøn omstilling af dansk landbrug” af den 4. oktober 2021 blev det aftalt mellem regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance og Kristendemokraterne, at der skal oprettes en fond for plantebaserede fødevarer (”plantefonden”).

Baggrund

Til plantefonden er der i 2023-2030 afsat i alt 675 mio. kr., svarende til 84-85 mio. kr. årligt, jf. notits af 15. oktober 2021. Fonden skal bl.a. kunne støtte udviklingsaktiviteter såsom sortsudvikling, dyrkning, forarbejdning, salgsfremme, eksportfremme, uddannelse og vidensformidling. Det skal tilstræbes, at mindst halvdelen af fondens midler øremærkes til plantebaserede økologiske fødevarer. Fonden skal kunne yde støtte til både mindre og større projekter.

I det følgende beskrives forslag til organisering af plantefonden, herunder fondens formål og strategi, bestyrelsessammensætning samt sekretariatsorganisering. Til sidst redegøres der for mulig proces for etablering af lovhjemmel for fonden.

Initiativbeskrivelse

Fondens formål og strategi

Midlerne i plantefonden foreslås anvendt med udgangspunkt i en strategi, der tager afsæt i de politiske visioner i Aftale om grøn omstilling af landbruget samt i den handlingsplan for plantebaserede fødevarer, der udarbejdes i henhold til aftalen. Plantefonden skal kunne understøtte og igangsætte indsatser på tværs af værdikæderne for plantebaserede fødevarer. Fra primærproduktionen over forarbejdningsindustrien og frem til forbrugers bord. Plantefonden vil skulle agere inden for rammerne af reglerne om statsstøtte.

Det foreslås, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri mindst hvert fjerde år godkender en strategi for plantefonden (første gang i for perioden 2023-26), som bestyrelsen udarbejder et oplæg til. Det foreslås endvidere, at ministeren hvert år godkender bestyrelsens handlingsplan, som danner grundlag for årets strategiske indsatsområder og dermed prioriteringen i plantefondens ansøgningsrunder.

Bestyrelsens sammensætning

Da der er tale om et nyt sektorområde, er det relevant at overveje, hvilke profiler og kompetenceområder, der skal være til stede i bestyrelsen. Det vil være relevant at sigte efter en betydelig

bredde i bestyrelsens samlede kompetencer, idet plantefonden vil skulle dække hele værdikæden fra produktion af plantebaserede fødevarer til industriel udvikling, forarbejdning og afsætning.

For at repræsentationen i bestyrelsen bedst muligt understøtter en bred sammensætning af plantefonden, foreslås det, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udpeger 10 ordinære medlemmer til bestyrelsen for fonden. Medlemmerne udpeges af ministeren efter, at en bred række indstillingsberettigede organisationer hver har peget på to mulige kandidater, hhv. en mand og en kvinde. Ministeren udpeger én kandidat fra hver indstillingsberettiget organisation. Kandidaterne indstilles ikke som repræsentanter for de pågældende indstillingsberettigede organisationer, men på baggrund af, at de har nogle særlige kvalifikationer i form af erfaring og viden om planteb Branchen, værdikæden, marked og forbrugerområdet, innovationsbehov mv. Bestyrelsen udpeges for perioder af fire år, første gang for perioden 2022-2025.

Formanden udpeges for samme fireårige perioder som bestyrelsen. For første periode udpeges formanden direkte af ministeren uden forudgående indstilling. I god tid inden første periode udløber forelægges forligskredsen en vurdering af fondens virke med særligt fokus på bestyrelsens sammensætning, herunder formanden. Intentionen er, at bestyrelsen i efterfølgende perioder udpeger formanden af sin midte. Formanden skal have kompetencer inden for innovativ sektorudvikling og vælges som de andre medlemmer af bestyrelsen med afsæt i de ovennævnte særlige kvalifikationer. Bestyrelsen med formanden opnår samlet et ulige antal. Hvis det efter den første periode beslutes, at formanden skal udpeges af bestyrelsens midte, vil der kun være ti medlemmer af bestyrelsen. I tilfælde af stemmelighed vil formandens stemme være udslagsgivende. Se vedlagte bilag for et oplæg til en oversigt over relevante indstillingsberettigede organisationer.

Organisering af sekretariat

Bestyrelsen betjenes af et sekretariat. Sekretariatet skal sikre en smidig og sikker håndtering af de almindelige, obligatoriske opgaver, der er relateret til tilskudsforvaltning. Endvidere skal sekretariatet understøtte bestyrelsens arbejde med at fastsætte strategiske mål og handlingsplaner, der afspejler de politiske ønsker til plantefondens understøttelse af den plantebaserede fødevareresektor. Da plantefonden i en kommende årrække har betydelig opstarts- og udviklingskarakter i forhold til den plantebaserede fødevareresektor, og da plantefonden dækker hele værdikæden, vurderes det mest relevant at placere sekretariatet uafhængigt af interesseorganisationer.

Sekretariatet foreslås derfor placeret i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri under Landbrugsstyrelsen. Det svarer til den organisering, der er valgt for sekretariatet for Grønt Udviklings- og DemonstrationsProgram (GUDP). Sekretariatets arbejde finansieres via midlerne afsat til plantefonden i 2023-30. Landbrugsstyrelsen vurderer skønsomt, at sekretariatsbetjening vil koste 7 mio. kr. til årlig drift. Derudover tilkommer godt 3 mio. kr. til IT-udvikling i 2022/23. Der ses på mulighederne for at nedbringe omkostningerne.

Lovhjemmel for fonden

Der skal etableres en permanent lovhjemmel til oprettelse og regulering af plantefonden. I 2022 etableres plantefonden med hjemmel i et aktstykke til forelæggelse for Folketingets Finansudvalg, mens

en permanent lovhjemmel tænkes etableret ved fremsættelse af en ny lov. Den konkrete løsning for en permanent lovhjemmel er fortsat under afklaring i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.